

VI OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWA

MOTYW WĘDRÓWKI W LITERATURZE I SZTUCE

ABSTRAKTY

Redakcja:

Ewelina Chodźko, Alicja Danielewska

Lublin, 14 października 2022 r.

**VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Motyw wędrówki w literaturze i sztuce”**

Abstrakty

VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Motyw wędrówki w literaturze i sztuce”

Abstrakty

Redakcja:
Ewelina Chodźko
Alicja Danielewska

Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL
Lublin 2022

**V Ogólnopolska Konferencja Naukowa
„Motyw wędrówki w literaturze i sztuce”
14 października 2022 r.**

Abstrakty

Redakcja:

Ewelina Chodźko

Alicja Danielewska

Skład i łamanie:

Monika Maciąg

Projekt okładki:

Marcin Szklarczyk

© Copyright by Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL

ISBN 978-83-67194-75-4

Wydawca:

Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL

ul. Głowackiego 35/348

20-060 Lublin

www.fundacja-tygiel.pl

Komitet Naukowy:

- **dr hab. Jolanta Klimek-Grądzka, prof. KUL**, Katedra Języka Polskiego, Instytut Językoznawstwa, Wydział Nauk Humanistycznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
- **prof. dr hab. Grzegorz Leszczyński**, Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum”, Wydział Polonistyki, Uniwersytet Warszawski
- **dr hab. Ewa Maślowska, prof. IS PAN**, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk
- **dr Małgorzata Łobacz**, Katedra Pedagogiki Chrześcijańskiej i Biografistyki Pedagogicznej, Instytut Pedagogiki, Wydział Nauk Społecznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
- **dr Adriana Pogoda-Kołodziejak**, Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa, Wydział Nauk Humanistycznych, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
- **dr Dorota Tymura**, Katedra Historii Filozofii i Filozofii Porównawczej, Instytut Filozofii, Wydział Filozofii i Socjologii, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
- **dr Monika Urbańska**, Zakład Literatury Dawnej, Edytorstwa i Nauk Pomocniczych, Instytut Filologii Polskiej i Logopedii, Wydział Filologiczny, Uniwersytet Łódzki

Komitet Organizacyjny:

- Ewelina Chodźko
- Alicja Danielewska
- Iwona Domina
- Joanna Jędrzejewska
- Kinga Kalbarczyk
- Joanna Kozłowska
- Agata Kuśmirska
- Kamil Maciąg
- Monika Maciąg
- Izabela Mołdoch-Mendoń
- Paulina Pomajda
- Marcin Szklarczyk
- Paulina Szymczyk

Organizator:

Fundacja
TYGIEL

Spis treści

Wystąpienia Gości Honorowych

Mitopoetyckie wędrówki trójki kresowych poetów-wygnańców: Zbigniewa Herberta, Adama Zagajewskiego i Czesława Miłosza.....	11
„Wędrownicy wedle ducha”: Leśmian, Malczewski i inni.....	12
Wędrówka w języku – język w wędrówce.....	13

Wystąpienia Uczestników

Esej jako mentalizacja sytuacji wędrowca na przykładzie pierwszej eseistyki polskiej „Uwag” Ignacego Krasickiego.....	17
Idź, czyli o sztuce dzikiego i poetyckiego życia w drodze – rzecz o wędrówce w prozie Tomasa Espedala i nie tylko.....	19
Konceptualizacja pojęcia WĘDRÓWKA na podstawie wybranych fragmentów powieści „Kajś” Z. Rokity – analiza w ujęciu kognitywnym.....	20
Model wędrowania patriarchów i Mojżesza wzorem dla wędrowania Jezusa do Jerozolimy w opisie Ewangelisty Łukasza i wyjścia uczniów z Jerozolimy w relacji autora Dziejów Apostolskich.....	21
Motyw wędrówki we współczesnej prozie walijskiej.....	23
Obowiązek, misja, przygoda – podróż w powieści „Mudun bila nachil” (Miasta bez palm) Tariqa at-Tajjiba.....	24
Porwani w podróż. Motyw wędrówki w twórczości Janusza Wałka.....	26
Wacława Sieroszewskiego podróże do Francji.....	27
Wędrówka do Czarnoksiężnika OZ.....	28
Indeks Autorów.....	30

Wystąpienia Gości Honorowych

Mitopoetyckie wędrówki trójki kresowych poetów-wygnańców: Zbigniewa Herberta, Adama Zagajewskiego i Czesława Miłosza

dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN, Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk

Przedmiotem rozważań nad mitopoetycką wędrówką poetów-banitów jest prześledzenie sposobu, w jaki każdy z nich próbuje odnaleźć się w nowej przestrzeni, poszukując wartości wyniesionych z duchowej ojczyzny, którą przyszło mu opuścić. Biorąc pod uwagę różnice wieku i odmienny bagaż doświadczeń, z jakim wyruszyli na pielgrzymi szlak, każdy z poetów – jako podmiot doświadczający – we właściwy sobie sposób realizuje i kreuje przestrzeń, którą próbuje oswoić i zasiedlić. Wartość aksjologicznej podróży wygnańców wyznacza sama droga, jej początek i koniec, kierunek i cel. Mitopoetycka przestrzeń, którą zamieszkali jej twórcy, zostaje wypełniona treścią ich nowych doświadczeń wyniesionych z podróży oraz obrazów i wspomnień utkanych z przeszłości. PODMIOT przyswajający przestrzeń realną uduchawia ją i ożywia. Tekst przestrzeni powstaje w wyniku pokonywania przez podmiot kreujący DROGI z lub do CENTRUM.

„Wędrownicy wedle ducha”: Leśmian, Malczewski i inni

prof. dr hab. Grzegorz Leszczyński, Centrum Języka Polskiego i Kultury Polskiej dla Cudzoziemców „Polonicum”, Wydział Polonistyki, Uniwersytet Warszawski

Motyw wędrówki, niekiedy żywiołowego pragnienia wędrówki, pojawia się w malarstwie Jacka Malczewskiego i jest jednym z motywów kluczowych jego twórczości. Dowodzi tego w szczególności cykl obrazów „Anioł i dziecko”, przedstawiający pustkowie, na którym pojawia się anioł, by małego, pozbawionego nadzoru chłopca zabrać w nieznane. Geneza cyklu sięga małego znanego opowiadania Bolesława Leśmiana „Jaś uzdrowiony”, w którym to opowiadaniu odnajdziemy analogiczny motyw: dziecko ma dostęp do świata niepoznanego, niezrozumiałego dla dorosłych, zamkniętego przed nimi. Historia Leśmianowskiego chłopca sięga dalej i nabiera cech metaforycznych: staje się jak gdyby odwróconą Mickiewiczowską „Romantycznością”, w której nie lud ma rację, lecz dziecko, któremu poeta wierzy. Wędrówka ma tu nacechowanie negatywne: chłopiec zostaje zabrany z przestrzeni wolności i zawleczony do przestrzeni przymusu. Za sprawą podróży do miasta bezpowrotnie traci wszystko, co było w nim dziecięce.

Podobieństwa malarstwa Jacka Malczewskiego i twórczości Bolesława Leśmiana sięgają głębiej. Szczególnie silnie widać je w wykorzystaniu motywów baśniowych przez obu twórców. By baśń mogła się „urzeczywistnić” w ludzkim życiu, w życiu bohaterów opowieści narracyjnych i ikonograficznych, konieczna jest wędrówka w głąb tajemnicy bytu. Wędrówkę taką odbywają zarówno bohaterowie płócien Malczewskiego, jak i postaci z „Klechd polskich” i baśni wschodnich Leśmiana. Powrót ku rzeczywistości zamyka drogę do rozumianej po Bergsonowsku tajemnicy. „Jaś uzdrowiony”, wczesna nowela Leśmiana, okazuje się matrycą ludzkiego losu.

Wędrówka w języku – język w wędrówce

dr hab. Jolanta Klimek-Grądzka, prof. KUL, Katedra Języka Polskiego, Instytut Językoznawstwa, Wydział Nauk Humanistycznych, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Wykład, którego struktura będzie odzwierciedlać dwudzielność jego tytułu, poświęcę dwóm zasadniczym kwestiom. Po wstępie dotyczącym warunków i celów dawnych podróży jako pierwszym zajmę się obecnym w języku polskim słownictwem podróźniczym skupionym wokół centrum wyznaczonego przez rzeczownik PODRÓŻ. Będzie więc mowa m.in. o różnych nazwach ‘wyjazdu z domu’ (np. *peregrynacja, wyprawa, emigracja*) czy nazwach osób podróżujących (np. *wagabunda, emigrant, wałęsa, pielgrzym*). Drugą część wykładu poświęcę na omówienie języka używanego w wędrówce. Tu, na przykładzie zróżnicowanej gatunkowo literatury dotyczącej podróży (poradniki, listy, dzienniki, rozmówki), poruszę m.in. kwestię znajomości języków obcych używanych podczas podróży czy znaczenia umiejętności posługiwania się językami obcymi w wypadku emigrantów – punktem wyjścia będzie tu dla mnie wypowiedź XIX-wiecznego orientalisty Ignacego Pietraszewskiego: *Pierwszym i najkonieczniejszym warunkiem do poznania obyczajów i historii obcych ludów, jest gruntowna znajomość ich języka, i to nie języka najwyższej klasy, a przeciwnie kmiotków* („Dziesięcioletnia podróż po Wschodzie”, 1846). Zajmę się również językowym ukształtowaniem relacji z podróży, szczególną uwagę zwracając na to, co zachwycało, a co rozczarowywało polskich podróżników.

Podsumowaniem wykładu będzie porównanie dawnego i dzisiejszego dyskursu podróźniczego, szczególnie pod kątem nadawców tekstów, a także przedmiotów opisu.

Wystąpienia Uczestników

Esej jako mentalizacja sytuacji wędrowca na przykładzie pierwszej eseistyki polskiej „Uwag” Ignacego Krasickiego

Eliza Gajzler, ega1@amu.edu.pl, Pracownia Arteterapii, Wydział Pedagogiczno-Artystyczny Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, wpa.amu.edu.pl

Peregrynacja zawsze wiąże się z sytuacją wyboru, z przedstawieniem możliwości, jakie ma człowiek, a istota peregrynująca, czy wędrowiec jest zawsze in bivio wartości i znaczeń. To również cecha gatunku, którym posłużył się Ignacy Krasicki, nadając „Uwagom” kształt zbioru esejów. „Uwagi” to z pewnością pierwszy przykład eseistyki na gruncie literatury polskiej. Krasicki prawdopodobnie niezupełnie był świadom swojego nowatorstwa, a już z pewnością gatunkowego kształtu strukturalnego, którym się posłużył, a który nazwano ex post – esejem. Wyczuwał jednak, że taki sposób pisania pozwoli mu oddać jego stosunek do rzeczywistości.

Rozumienie periegezy nie ogranicza się w „Uwagach” jedynie do opisanie podróży czy stanu podróżnika, ale jest to sposób konstruowania wywodu. W utworze Krasickiego istnieją dwa ściśle ze sobą skorelowane plany peregrynacyjne: jest to wędrówka, która odbywa się na płaszczyźnie tematycznej i semantycznej oraz drugi typ – nawiązania do kultury i literatury antycznej. W pierwszym przypadku zachwyca wielowątkowość, różnorodność tematyczna, fluktuacja znaczeń, zwężanie i rozszerzanie dróg interpretacyjnych, w drugim przypadku – dygresyjność historyczna, nawiązania i konteksty antyczne, czy ogólniej intelektualna podróż w przeszłość.

W obu przypadkach Krasicki nie przestaje być moralistą, choć trzeba przyznać, że bywa w tej materii elastyczny. Pojęcia (nazwy uczuć, cech ludzkich, zjawisk, stanów, funkcji), wokół których buduje swoje rozważania i którym przygląda się w „Uwagach”, rozpatrywane są w relacja przestrzennych: góra – dół, dobre – złe, bliższe – dalsze. Przy czym jako człowiek oświecenia nie zapomina o wartości sytuującej się między tymi kategoriami – o umiarze. Na drabinie aksjologicznej to jemu nadaje wartość znaczącą i podnosi je do miana cnoty. I choć Krasicki stawia na umiar jako na kate-

gorie pożądaną, również eseistyczny sposób wywodu obsadza w pragmatyce „bycia pomiędzy”. I wydaje się, że jest to jedyny pożądaný sposób, aby spisać filozoficzny testament, jakim stały się dla Krasickiego „Uwagi”.

Idź, czyli o sztuce dzikiego i poetyckiego życia w drodze – rzecz o wędrówce w prozie Tomasa Espedala i nie tylko

Magdalena Knieja, magdalenaknieja@gmail.com, Uniwersytet Opolski, www.uni.opole.pl

Idź, czyli o sztuce dzikiego i poetyckiego życia współczesnego norweskiego pisarza Tomasa Espedala, jako podstawa do rozważań dotyczących wędrówek tych dosłownych i tych bardziej metaforycznych w życiu wybranych bohaterów literackich. Ulice miast krajów takich, jak Norwegia, Francja, Walia, Irlandia, Niemcy, Grecja czy Turcja widziane oczami odwiecznego włóczykija. Przemieszczanie się, z jednego miejsca do drugiego, jako istota życia. O człowieku, który nie jest sobą dochodząc do celu, gdyż tylko nieustanny ruch sprawia, że staje się w pełni człowiekiem. O wędro-
waniu i jego znaczeniu filozoficznym, z mistrzami takimi, jak Rousseau, Whitman, Kant, Holderlin, Rimbaud, Giacometti, Thoreau, Wordsworth w tle, a może na pierwszym planie. A także o micie wędrówca na wskroś romantycznego, zbuntowanego wagabundy, zakochanego w naturze, w przyrodzie, a także w samym sobie. O kimś, kto nigdzie na dłużej nie zagrzewa miejsca i nie zapuszcza korzeni. O człowieku, który świadomie rezygnuje z domu z solidnymi fundamentami, bo wychodzi z założenia, że jego domem jest przecież cały świat. O doskonałym obserwatorze, który z ogromną precyzją przedstawia innym to, co widzi, co jest namacalne, ale co z drugiej strony bardzo często bywa jedynie pretekstem do medytacji i rozważań filozoficznych. A także o kroplach deszczu na twarzy, obtartych stopach czy też o nocy spędzonej pod gołym niebem. Czyli rozmyślenia poetycko-egzystencjalne autora pod lupą obiektywnych badań nad stanem literatury „innej” i nieco mniej banalnej.

Konceptualizacja pojęcia WĘDRÓWKA na podstawie wybranych fragmentów powieści „Kajś” Z. Rokity – analiza w ujęciu kognitywnym

Ryszard Wyleciół, *ryszard.wyleciol@us.edu.pl*, Instytut Językoznawstwa, Wydział Humanistyczny UŚ

Najnowsza powieść/reportaż Z. Rokity, „Kajś”, od momentu wydania w roku 2020 stał się jedną z ciekawszych pozycji wydawniczych ostatnich lat, co zresztą zostało zauważone tak przez krytykę literacką, jak i czytelników: „Kajś” otrzymało w roku 2021 nie tylko Nagrodę Nike przyznawaną przez jury konkursu, lecz również nagrodę Nike Czytelników. Książka ta stanowi swoistego rodzaju zapis wędrówki autora przez meandry historii rodzinnej oraz regionu Śląska, z którego się wywodzi. Z początku nieświadomy swych korzeni, z każdą kolejną ekskursją, czy to rozumianą dosłownie jako podróż koleją lub tramwajem od jednego miasta do drugiego, czy też metaforycznie, jako podróż w najgłębsze zakamarki pamięci swych przodków oraz rówieśników zamieszkujących obecne tereny Górnego Śląska, zdobywa coraz więcej informacji na temat tego, kim jest i kto oraz co zdeterminowało jego obecną tożsamość. Celem badania nie był jednak zwykły opis fabuły dzieła, lecz próba dotarcia do tego, co i jak autor o swych podróżach myśli. Aby zatem wyjaśnić i przedstawić, jak pojęcie WĘDRÓWKI jest postrzegane w oczach autora, a co za tym idzie w oczach społeczności tak polskiej, jak i śląskiej, wykorzystano narzędzia językoznawstwa kognitywnego, zgodnie z którym analiza rzeczywistych zdarzeń mownych pozwala zgłębić sposób postrzegania otaczającej rzeczywistości pozajęzykowej. Wśród nich należy wymienić podstawowe założenia gramatyki kognitywnej R. Langackera, ze szczególnym uwzględnieniem teorii obrazowania, oraz teorię metafor konceptualnych M. Johnsona i G. Lakoffa. To dzięki ich wykorzystaniu ukazane zostały różne sposoby, w jakie pojęcie WĘDRÓWKI jest przez Z. Rokitę opisywane i konceptualizowane.

Model wędrowania patriarchów i Mojżesza wzorem dla wędrowania Jezusa do Jerozolimy w opisie Ewangelisty Łukasza i wyjścia uczniów z Jerozolimy w relacji autora Dziejów Apostolskich

*ks. Jan Klinkowski, jon.klinkowski@wp.pl, Katedra Nowego Testamentu Instytutu
Nauk Biblijnych Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu*

Pierwsza wspólnota chrześcijańska stanęła wobec zagadnienia jak utrwalić i przekazać orędzie Jezusa i doświadczenie wiary Jego uczniów. Z dużym prawdopodobieństwem pierwszą całościową opowieść o wydarzeniach związanych z życiem Jezusa i Jego orędziem był Ewangelista Marek. Na jego koncepcji wzorowali się dwaj inni Ewangelisci Mateusz i Łukasz korzystając z innych źródeł i wydaje się już zebranych wypowiedzi Jezusa nazywanym symbolicznie źródłem Q. Jednym z motywów modyfikacji literackiej formy przekazu orędzia Jezusa było środowisko adresatów. Ewangelista kierował swoje orędzie do środowiska rzymskiego, a może bardziej precyzyjnie do diaspory żydowskiej w tym mieście, która już w znacznej części przyjęła drogę życia chrześcijańskiego opierając swoją wiarę na przekazie ustnym. Ewangelista Mateusz kieruje swoje orędzie do środowiska jerozolimskiego, które pragnie przekonać do nowej drogi życia opartej na Ewangeliu ukazanej jako nowa Tora. Ewangelista Łukasz kieruje swoje przesłanie do chrześcijan wywodzących się ze świata hellenistycznego. Motyw wędrowania Jezusa do Jerozolimy, który w szczególny sposób jest wyakcentowany w jego utworze od 9,51 do 19,28, a później motyw wędrowania uczniów z Jerozolimy do świata hellenistycznego aż po Rzym zaprezentowany w Dziejach Apostolskich, których z dużym prawdopodobieństwem jest też autorem jest wątkiem wiodącym jego dwu-dzieła i nośnikiem przesłania uniwersalistycznego nauczania Jezusa. Wydaje się, że model do uzasadnienia przemieszczania się Jezusa i uczniów zaczerpnął z Tory, gdzie mamy obraz wędrowania Abrahama, Jakuba i przemieszczania się później całej społeczności do Egiptu, by później uczestniczyć w wielkim exodusie wraz z Mojżeszem do Ziemi Obietnicy. Jak Abraham, a później Mojżesz musieli wyruszyć w drogę do

Ziemi Obietnicy, tak Jezus musi wyruszyć w drogę do Jerozolimy, by tu złożyć się w ofierze, bo tylko w Jerozolimie była składna ofiara od czasów reformy Jozysza w 622 r. przed Chr. Następnie uczniowie z Jerozolimy muszą wyruszyć w różne przestrzenie świata, by zanieść orędzie o zbawieniu. Dobra Nowina o wyzwolenie człowieka z grzechu i darze życia wiecznego, może dotrzeć do ludzi poprzez wędrowanie i głoszenie tego orędzi przez uczniów Jezusa. Zatem wejście na drogę wędrowania Abrahama finalizuje się wędrowaniu uczniów Jezusa niosących Dobrą Nowinę o zbawieniu.

Motyw wędrówki we współczesnej prozie walijskiej

Aleksander Bednarski, *aleksander.bednarski@kul.pl*, Katedra Filologii Celtyckiej, Instytut Literaturoznawstwa, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, *www.kul.pl*

W niniejszym wystąpieniu zarysowano wybrane aspekty motywu wędrówki we współczesnej prozie walijskiej, zarówno walijsko-, jak i angielskojęzycznej. Perspektywa badawcza uwzględniła nie tylko literalne rozumienie wędrówki jako fizycznego przemieszczania się w przestrzeni geograficznej, ale również jej aspekt metaforyczny i kulturowy. Dzięki przyjętej optyce dokonano wstępnej typologizacji motywu podróży w wybranych powieściach walijskich pochodzących z okresu od roku 1957 do pierwszej dekady obecnego stulecia. Wyróżniono następujące aspekty wymienionego motywu: konfrontacja bohatera walijskiego z historią i sztuką Europy kontynentalnej („Cysgodion” [„Cienie”] Manon Rhys i „The Gift of a Daughter” Emyra Humphreysa), przekraczanie granicy walijsko-angielskiej nacechowane znacznym stopniem napięcia między kulturami i językami obu krajów („Stump” i „Kelly+Victor” Nialla Griffithsa), podróże w czasie oraz wizje przyszłości Walii („Y Dydd Olaf” [„Ostatni dzień”] Owaina Owaina oraz „Wythnos yng Nghymru Fydd” [„Tydzień w Walii przyszłości”] Ilswyna Ffowc Elisa), wędrówka w wymiarze duchowo-metafizycznym jako droga do kresu życia i/lub odrodzenia („Black Apples of Gower” Iaina Sinclaira i „Wele’n Gwawrio” [„Spójrz, już świta”] Angharad Tomos) oraz podróż przez przestrzeń fantastyczną będącą symbolicznym odzwierciedleniem walijskiej mitologii (powieści Robina Llywelyna „O’r Harbwr Gwag i’r Cefnfor Gwyn” [„Od pustej przystani do białego oceanu”] i „Seren Wen ar Gefndir Gwyn” [„Biała gwiazda na białym tle”] oraz „Melog” Mihangela Morgana).

Obowiązek, misja, przygoda – podróż w powieści „Mudun bila nachil” (Miasta bez palm) Tariqa at-Tajjiba

*Sebastian Gadomski, sebgadomski@o2.pl, Katedra Arabistyki, Instytut Orientalistyki,
Wydział Filologiczny, Uniwersytet Jagielloński <https://arabistyka.io.filg.uj.edu.pl>*

Podróż i droga jako motyw, wątek, symbol czy temat dosyć często pojawiają się we współczesnej powieści arabskiej. Imigracja wymuszona krwawymi konfliktami, sytuacją ekonomiczną lub polityczną, wyjazd na zagraniczne stypendium, czy w końcu poszukiwanie przygody połączone z chęcią poznawania świata stanowią kluczowe elementy fabularnej konstrukcji wielu tekstów literackich, które odzwierciedlają rzeczywistość współczesnego świata arabskiego.

Do motywu wędrówki odwołuje się także bardzo wyraźnie powieść „Mudun bila nachil” (Miasta bez palm, 1992) autorstwa Tariqa at-Tajjiba pisarza pochodzącego z Sudanu.

Celem prezentowanego wystąpienia była krytyczna analiza struktury kompozycji utworu, ze szczególnym uwzględnieniem roli motywu podróży w architekturze tekstu literackiego.

Praca wyszła od syntetycznej refleksji na temat obrazów drogi, podróży, wędrówki jako literackich motywów czy symboli, które modelując przestrzeń utworów przywołują konkretne sensory i ukazują egzystencjalną kondycję fabularnych postaci w określonych kontekstach. Następnie, w oparciu o metodę semantyczno-semiotyczną, analizie została poddana powieść Tariqa at-Tajjiba.

Jak starano się wykazać, w utworze „Miasta bez palm” kluczową rolę odgrywa sfera motywacji głównego bohatera, która stanowi ośrodek dynamizujący akcję powieści i kluczowy element konstytuujący kształt jej fabuły. Natomiast selekcja motywów, w tym przede wszystkim motywu podróży, ma zasadniczy wpływ na sposób prowadzenia narracji oraz język, jakim posługuje się Tariq at-Tajjib.

Zestawienie sfery motywacji bohatera oraz wykorzystanych przez pisarza literackich motywów stało się podstawą do próby syntetycznego ujęcia istoty fabuły powieści w formę słów kluczy: obowiązek, misja i przygoda. Jak starano się wykazać, wyznaczają one swoisty rytm utworu, w którym podróż staje się symboliczną figurą obrazującą egzystencjalną wędrówkę bohatera „Miast bez palm”.

Porwani w podróż.

Motyw wędrówki w twórczości Janusza Wałka

Anna Maria Krawczyk, *annamkrawczyk@interia.pl*, Stowarzyszenie *BASTION KULTURY* – dzieło *Barbary i Bolesława Krawczyków*

Janusz Wałek (4.11.1941- 8.07.2018) – historyk sztuki, kustosz w Muzeum Narodowym w Krakowie związany przez 50 lat z Muzeum Książąt Czartoryskich, w którym miał pod opieką Portret Damy z gronostajem Leonarda da Vinci, towarzysząc także temu arcydziełu w podróżach. Zwany przez media „Strażnikiem Damy”, autor wybitnych stałych ekspozycji i wystaw muzealnych, wykładowca na Uniwersytecie Jagiellońskim, Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej. Poeta, który sięgał także po pędzel i farby, a szkicami ołówkiem zapisywał komentarz do bieżących wydarzeń i utrwał przeżycia ze swych licznych podróży. Autor publikacji z zakresu muzeologii i historii sztuki, ale także powieści i opowiadań. Unikalna w swej wielokierunkowości i specyfice przekazu twórczość Janusza Wałka nie doczekała się jeszcze opracowania. Celem niniejszej pracy było opisanie wybranych dzieł Janusza Wałka z różnych obszarów jego działań twórczych, w aspekcie wątku podróży – wędrówki, z poświęceniem szczególnej uwagi zbadaniu tego motywu w kreacjach, jakimi są: wykład z prezentacją multimedialną oraz ekspozycja muzealna rozpatrywana jako dzieło sztuki, dla ukazania genezy zainteresowania Janusza Wałka tematem „wędrówki”, jak też zjawiska manifestowanej przez odbiorców jego dzieła fascynacji proponowanym im przez tego twórcę przekazem. Autorka przeprowadziła badania, korzystając w znacznej mierze z unikalnych materiałów ze swojego prywatnego archiwum, tworzonego przez lata współpracy z Januszem Wałkiem. Analiza materiałów wskazała, by upatrywać przyczyny częstego sięgania przez Janusza Wałka do wątku wędrówki zarówno w jego licznych podróżach, ale także w łatwości, z którą poruszał się w obszarze wiedzy z różnych dziedzin, pomiędzy epokami i obszarami aktywności człowieka. Potrafiąc „porwać” odbiorcę swoim postrzeganiem tej „podróży”, tworzył dzieła oryginalne i wyróżniające się w spektrum działań artystycznych i literackich innych twórców tego czasu.

Wacław Sieroszewskiego podróże do Francji

Monika Żelazna, *monika.anna.zelazna@gmail.com*, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *www.ujk.edu.pl*

Wacław Sieroszewski jako podróżopisarz i „człowiek wędrowny” wiedział jaki cel chce obrać – tym celem był opis świata; tego co widział, co przeżył, co odczuwał podczas każdej chwili w drodze. W krótkim, bo zaledwie dwustronicowym szkicu podróżniczym pt. „Na progu” określił swoją artystyczną postawę deklarując: [...] *będę całą potęgą zmysłów chłonał wrażenia świata, aby z czasem opowiedzieć wam cicho, com widział...* – potwierdzeniem tych słów są liczne teksty podróżnicze, które odnaleźć można w dorobku pisarza, w tychże skupia się on na opisach obszarów zagranicznych – tych obcych, jak i polskich – znanych, serdecznych, rodzimych. Wśród bogatej twórczości niebeletrystycznej Wacława Sieroszewskiego odnaleźć można opisy przestrzeni wiejskich i miejskich, mentalności ludzi napotkanych w trakcie peregrynacji, obyczajów, tradycji poznawanych w różnych regionach, nie brakuje również porównywania ze sobą cech różnych kultur oraz refleksji wędrowca na temat istoty samego podróżowania. Podróżnik niezależnie od miejsca, w którym się znajdował, niezależnie od motywacji i celu wyprawy, nieustannie odczuwał potrzebę twórczego utrwalenia swoich przeżyć. Publikował wspomnienia, reportaże, opisywał rozmaite sytuacje ze swoich wędrówek. Wysyłał także listy, wygłaszał odczyty radiowe, a jako sędziwy mężczyzna spisał pamiętnik, którego tematem przewodnim są właśnie podróże. Celem niniejszego wystąpienia była analiza wybranych tekstów podróżniczych Sieroszewskiego, będących utrwaleniem jego wizyt we Francji. W referacie omówiono wrażenia autora z oglądania Paryża w różnym czasie, uroków i wad jakie dostrzegał w tymże mieście, spostrzeżeń na temat polskiej emigracji i jej życia we Francji.

Wędrówka do Czarnoksiężnika OZ

Jerzy Bielunas, *jbi@list.pl*, *Akademia Sztuk Teatralnych im. Stanisława Wyspiańskiego w Krakowie Filia we Wrocławiu*

Autor pracy przedstawia wędrówkę bohaterów sławnej powieści L. Franka Bauma Czarnoksiężnik z Krainy Oz pokazując psychologiczny wymiar podróży jaką jest życie, od dzieciństwa do dorosłości, od zależności do autonomii. Przez czarodziejską Krainę Oz wędrują: Dorota, która pragnie wrócić do domu w Kansas, a obok niej: Strach na Wróble, Błaznany Drwal i Tchórzliwy Lew. Każdy z tych trzech ma niskie poczucie własnej wartości. Każdemu – w jego mniemaniu – czegoś brakuje i każdy pragnie uzupełnić swój psychologiczny brak. Pierwszy chciałby otrzymać od Czarnoksiężnika Oz rozum, drugi – serce, trzeci – odwagę.

W utworze można wskazać dwa toczące się równolegle procesy rozwojowe:

- 1) Indywidualne narracje każdego z bohaterów, czyli cztery równoległe historie ukazujące cztery procesy rozwoju.
- 2) Na historię wędrowców można też spojrzeć przez pryzmat interpretacji interpersonalnej, relacyjnej – jak na historię grupy stworzonej przez cztery postaci z deficytem, z których każda pragnie uleczyć swą ułomność. Dla każdej postaci jest to spotkanie z „takimi samymi”. W trakcie wędrówki bohaterowie coraz bardziej mogą na siebie liczyć, uczą się życzliwości, opiekuńczości, odpowiedzialności za siebie, słowem – rodzi się ich prawdziwa przyjaźń. Chodzi już o to, żeby nie tylko „iść do Oza”, ale żeby „iść razem”.

Czwórkę tę możemy traktować jak „małą grupę terapeutyczną”, w której każdy pomaga w egzystencjalnym samoodkrywaniu siebie i drugich. Znakomity teoretyk i praktyk grupowej terapii szkoły psychoterapii egzystencjalnej Irwin D. Yalom powiedział, że *wprawdzie wszyscy płyniemy w jednoosobowych łódeczkach, ale radości i otuchy dostarczają nam światełka łodzi płynących obok. Walcząc z niebezpieczeństwem i niepewnością bohaterowie potrzebują siebie nawzajem, by przez nie przejść i by odkryć, kim są* – napisała Gail Linsenbard

w studium *Down the Yellow Brick Road* dodając, że utwór Bauma *przypomina o czymś, o czym łatwo się zapomina w dzisiejszych czasach. Że potrzebujemy siebie nawzajem, by żyć w pełni. Potrzebujemy siebie, by wzajemnie pomagać sobie odkrywać prawdę o tym, kim jesteśmy i jak żyjemy.*

Indeks Autorów

Bednarski A.	23
Bielunas J.	28
Gadomski S.	24
Gajzler E.	17
Klimek-Grądzka J.	13
Klinkowski J.	21
Knieja M.	19
Krawczyk A.M.	26
Leszczyński G.	12
Masłowska E.	11
Wylecioł R.	20
Żelazna M.	27

dr Dominik Flisiak

*Działalność syjonistów-rewizjonistów w Polsce
w latach 1944/1945-1950*

Zamówienia:

- www.wydawnictwo-tygiel.pl
- kontakt@wydawnictwo-tygiel.pl
- tel. 733 933 178 (Alicja Danielewska)
- ul. Głowackiego 35/348, Lublin
- <https://allegro.pl/oferta/dzialalnosc-syjonistow-rewizjonistow-flisiak-10410254828>

Wydawnictwo
TYGIEL

Zapraszamy do zapoznania się z aktualną ofertą
Wydawnictwa Naukowego TYGIEL

kontakt@wydawnictwo-tygiel.pl

www.wydawnictwo-tygiel.pl

© DZIAŁALNOŚĆ

Wydawnictwo

Wydawnictwo Naukowe TYGIEL to podmiot zrodzony z doświadczenia oraz zaangażowania zespołu osób w pełni poświęconych promocji nauki i szeroko rozumianego rozwoju.

Publikowane przez nas prace są odzwierciedleniem trendów badawczych oraz zainteresowań naukowych środowiska akademickiego.

© DZIAŁALNOŚĆ

Biblioteka Cyfrowa

Biblioteka Cyfrowa należąca do Wydawnictwa Naukowego TYGIEL zawiera wszystkie publikacje wydawane przez Wydawnictwo. Dodatkowo została przyłączona do Federacji Bibliotek Cyfrowych, dzięki czemu mogą Państwo przeglądać zbiory udostępniane na całym świecie.

© DZIAŁALNOŚĆ

Czasopisma naukowe

Wydawnictwo Naukowe TYGIEL rozpoczęło prace nad kilkoma tytułami czasopism naukowych. Więcej szczegółów wraz z aktualnym stanem prac dostępne jest w zakładce „Czasopisma naukowe”. Osoby zainteresowane współpracą prosimy o kontakt.

14 października 2022 roku w formie online odbyła się Konferencja Naukowa poświęcona motywie wędrówki/podróży w literaturze oraz sztuce. Organizatorem Wydarzenia była Fundacja na rzecz promocji nauki i rozwoju TYGIEL.

W problematykę Konferencji wprowadzili nas: dr hab. Jolanta Klimek-Grądzka, prof. KUL (Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II), prof. dr hab. Grzegorz Leszczyński (Uniwersytet Warszawski) oraz dr hab. Ewa Masłowska, prof. IS PAN (Instytut Slawistyki Polskiej Akademii Nauk). Po każdym wykładzie nastąpiła dyskusja panelowa, podczas której słuchacze wystąpień mogli zadawać pytania Gościom Honorowym. Kolejnym punktem Spotkania były wystąpienia uczestników. Podczas Konferencji rozmawialiśmy m.in. o motywie wędrówki przewijającym się przez utwory Tomasa Espedala, Janusza Walka, Zbigniewa Herberta czy Czesława Miłosza.

VI Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Motyw wędrówki w literaturze i sztuce” zgromadziła uczestników reprezentujących środowisko naukowe – studentów, doktorantów i pracowników naukowych.

Fundacja
TYGIEL

ISBN 978-83-67194-75-4

9 788367 194754